

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN TEACHERS' INFORMAL COMMUNICATION SKILLS AND LIFELONG LEARNING DISPOSITIONS

Başak TAŞDAN TANIŞ*

Subhan EKŞİOĞLU**

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yaşam Boyu Öğrenme Programı, basaktasdan@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4723-8502

**Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, eksioğlu@sakarya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5471-627X

Received Date: 09.07.2024 Revised Date: 19.08.2024 Accepted Date: 04.09.2024

Copyright © 2024 Başak TAŞDAN TANIŞ, Subhan EKŞİOĞLU. This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ABSTRACT

In this study, the relationship between teachers' informal communication skills and lifelong learning tendencies was investigated. The universe of the research is made up of teachers working in Istanbul province. His sample consisted of 227 teachers who were selected by unelected method and worked at preschool, elementary, secondary and high school levels in Pendik, Sultangazi, Arnavutköy, Kartal, Tuzla districts of Istanbul province. In this study, which was carried out with relational scanning method from quantitative research models, the "informal communication scale" developed by Ugurlu (2014) and the "lifetime learning trends scale" developed by Gür Erdogan and Arsal (2016) were used as data collection tools. While the differentiation status of the data obtained in the study according to gender, marital status and lifelong education status was examined with Mann-Whitney U, the differentiation status according to age level, education status, level of teaching and duration worked as a teacher was examined by Kruskal-Wallis test. Spearman Rho correlation was used to determine the relationship between informal communication skills and lifelong learning tendencies. According to the findings of the study, teachers are willing to participate in lifelong learning. For the informal communication level of the teachers, a result has been determined in favor of the undergraduate level of graduates from the undergraduate and graduate education level. It has been concluded that as teachers' informal communication skills increase, their lifelong learning tendencies increase. With teachers from 7 different regions in Turkey, it can be examined whether these two variables differ according to where they live.

Keywords: Lifelong learning, informal communication, teacher

ÖĞRETMENLERİN İNFORMAL İLETİŞİM BECERİLERİ İLE YAŞAM BOYU ÖĞRENME EĞİLİMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu araştırmada öğretmenlerin informal iletişim becerileri ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırmanın evrenini İstanbul ilinde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklemini ise seçkisiz yöntemi ile seçilen ve İstanbul ili Pendik, Sultangazi, Arnavutköy, Kartal, Tuzla ilçelerinde okulöncesi, ilkökul, ortaokul ve lise seviyesinde görev yapan 227 öğretmen oluşturmuştur. Nicel Araştırma modellerinden ilişkisel tarama yöntemi ile gerçekleştirilen bu çalışmada veri toplama aracı olarak Ugurlu'nun (2014) geliştirdiği "informal iletişim ölçeği" ve Gür Erdoğan ve Arsal'ın (2016) geliştirdiği "Yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin Cinsiyet, medeni durum ve yaşam boyu eğitime devam etme durumlarına göre farklılaşma durumu Mann-Whitney U ile incelenirken yaş düzeyi, öğrenim durumu, öğretim yapılan kademe ve öğretmen olarak çalışılan süre durumlarına göre farklılaşma durumu Kruskal-Wallis testi ile incelenmiştir. İnfomal iletişim becerileri ile

yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında ilişkiyi belirlemek amacıyla ise Spearman Rho korelasyon kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenler yaşam boyu öğrenmeye dahil olmada isteklidir. Öğretmenlerin informal iletişim düzeyi için lisans ve lisansüstü eğitim düzeyinden mezun olanların lisans düzeyinin lehine bir sonuç saptanmıştır. Öğretmenlerin informal iletişim becerileri arttıkça yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye'deki 7 farklı bölgeden öğretmenlerle bu iki değişkenin yaşadığı yere göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenebilir.

Anahtar Kelimeler: Yaşam boyu öğrenme, informal iletişim, öğretmen

1.GİRİŞ

İnsanlar yaşamları boyunca çevresiyle iletişim ve etkileşim halindedir. Etkili iletişim becerileri sonradan öğrenilebilir. Bu sebeple bireylerin iletişim ve etkileşim konusunda kendilerini eğitmeleri gerekmektedir. Bu eğitim bireylerin etkili iletişim kurmasında önemli bir yer tutar. Bireyler ortak amaçlar için bir araya geldiklerinde örgütleri oluşturur. İletişim ve etkileşim örgütün önemli bir parçasıdır (Kaya, 2020). Örgütsel iletişim, yaşamda var olan ve örgütsel yapının temelini oluşturan iletişimdir. Örgütsel iletişim; birey, gruplar ve örgütler arası ilişkilerin kurulmasını sağlar. Bu sayede örgütsel amaçlar ile bireysel amaçlar arası denge kurulur. Örgüt bir iskelet ise iletişim elbise görevi görür (Sabuncuoğlu ve Tüz, 2008).

Örgütsel iletişimde kişilerarası etkili iletişim çok önemlidir. Örgütte iletişim; insan davranışını etkilemek, haberleşme ortamı oluşturmak, kişilerarası ve grupların etkileşimini sağlamak ve etkili iletişim kurmak amacıyla kullanılır (Ergin, 2020). Bu iletişimi oluşturmak için yapısal olarak iki tür iletişim yöntemi kullanılır. Bunlar formal (resmi/biçimsel) ve informal (gayri resmi/biçimsel olmayan) iletişim olarak ele alınır (Sarı, 2019). Resmi iletişim kanalına formal iletişim denir. Formal iletişim yetkili kişilerin önceden belirlediği kurallar dâhilinde sürdürülen hiyerarşik ilişkiler bütünüdür (Yıldırım, 2018). Sehgale ve Khetarpal'a (2008: 26) göre; formal iletişim örgütün otoriter yapısını korur, talimatlarla çalışanlara mesajı direkt aktarır, bu mesaj örgüt içinde herkese iletilir, örgüt içinde rahat olmayan bireyler sosyal ortamda sıkıntı çeker, örgütte hiyerarşik düzen olduğundan ast gelen mesaj üstte ulaşmayabilir. Bu da iletişim engeline neden olmaktadır (Sehgale ve Khetarpal, 2008).

İnformal iletişim ise kişilerin arasındaki resmi olmayan iletişime denir. Bu iletişim, çalışanlar arasında kişisel ilişkilerle şekillenen, biçimsel düzenlenmesi olmayan, kendiliğinden çıkan bir süreçtir. Bu yüzden biçimsel olmayan veya doğal iletişim olarak da adlandırılmaktadır (Arslan, 2018). Koçel (2005)'e göre; doğal iletişimde mesajların iletim hızı yüksektir. Yöneticiye önemli ipucu sağlar. Formal yapının taşımadığı mesajları içinde barındırır. Güvensiz kişiler için bu kanaldan gelen mesajların inandırıcılığı yüksektir. Örgüt kültürüne katkı sağlar. Ayrıca mesajların akış yönü belli olmaması ve dedikodu türü mesajlar yayabileceği gibi örgüt için önemli mesajları da yayabilir (Koçel, 2005). Örgütte informal iletişim kanalları dedikodu ve söylentiler, laf taşıyıcılar, sosyal etkinlikler ve sanal iletişim şeklinde ayrılır. Dedikodu ve söylentiler, laf taşıyıcıların bilgiye kendi yorumunu da katılmasıyla örgüt kültürünü olumsuz etkiler. Sanal iletişim, dedikoduların laf taşıyıcılarla sanal ortama taşınmasıdır. Sosyal etkinlikler ise örgüt kültürüne katkı sağlamakla birlikte iletişim ve etkileşimi olumlu etkiler (Arslan,2018).

2. EĞİTİM ÖRGÜTLERİNDE İNFORMAL İLETİŞİM

Eğitsel iletişim; insanların deneyim alanlarının istendik yönde etkilenmesi ve gelişmesi amacıyla tasarlanan iletişim sürecidir (Demiray, 2019). Okul; müdür, müdür yardımcısı, öğretmenler, öğrenciler ve veliler arasında sosyal ilişkilerinin çok yaşandığı

bir ortamdır. Öğretmenler Odası, okulda öğretmenler arası iletişim ve etkileşimin en sık gerçekleştiği yerdir (Kaya, 2020). Öğretmenler Odasında öğretmenlerin aralarında konuştuğu iletişimin kabul görmesi kendini anlatması adına önemlidir. Öğretmenin müdür, veli ve öğrencilerle kurulan sağlıklı iletişimi öğretmen ve öğrencinin başarısını artırır. Okuldaki informal iletişim, bilgi paylaşımı, yardımlaşma ve dayanışma öğretmenlerin motivasyonunu artırır (Arslan, 2018). Okullar içerisinde bulunduğu sosyal ortamdandır etkilenir. Öğretmenler kendi aralarındaki iletişim sayesinde yeni öğrenmelere imkân tanır (Uğurlu, 2014). Bu sayede öğretmenler birbirlerini yaşam boyu öğrenmeye teşvik eder. İnfomal iletişim ile çalışma hayatındaki deneyimsel öğrenme ve kısmen kazara öğrenmeleri kapsar. Yaşam boyu öğrenme, informal öğrenmeleri içinde barındırır (Boztepe, 2017) İnfomal iletişim, öğretmenlerin etkileşiminde önemli bir yere sahiptir. Öğretmenlerin eğitim alanında güncel gelişimi takip etmesi çağın ihtiyaçlarına ayak uydurabilmesi, 21. yy çocuklarının eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için öğrenmelerinin yaşam boyu devam etmesi gereklidir.

Alanyazın incelendiğinde öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile informal iletişim becerileri arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bireyin iletişiminin, örgüt içi informal ilişkileri de öğrenmede etkili olduğu göz önüne alındığında alanyazına katkı sağlayacağı düşünülen bu çalışmada öğretmenlerin informal iletişim becerileri ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında ilişki olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır ve bu kavramlar “cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, görev yapılan öğrenim kademesi ve öğretmenlikte toplam çalışma süresi” değişkenleri açısından incelenmiştir.

3.YÖNTEM

Bu çalışma öğretmenlerin informal iletişim becerileri ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında bir ilişki olup olmadığını incelediği için ilişkisel tarama modelinde planlanmıştır. Çalışmanın evrenini 2020-2021 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Pendik, Sultangazi, Arnavutköy, Kartal, Tuzla ilçelerinde okulöncesi, ilkököl, ortaokul, lise seviyesinde görev yapan öğretmenler oluşturmuştur. Örneklemine ise, seçkisiz örnekleme yöntemi ile seçilen 227 öğretmen oluşturmuştur. Örneklemde yer alan öğretmenlere ait demografik bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Örneklemnin Demografik Değişkenlere Göre Dağılımı

Demografik Değişken	Kategori	Frekans (n)	Yüzde(%)
Cinsiyet	Kadın	182	80,18
	Erkek	45	19,82
Yaş	30 ve daha az,	97	42,73
	31-36	61	26,87
	37-42	35	15,42
	43-49	25	11,01
	50 ve üstü	9	3,96
Medeni durum	Bekar	120	52,86
	Evli	107	47,14
Öğrenim durumu	Önlisans	6	2,64
	Lisans	176	77,53
	Lisansüstü	45	19,82
Görev yapılan öğretim kademesi	Okul Öncesi	39	17,18
	İlkokul	60	26,43
	Ortaokul	63	27,75
	Lise	65	28,63

	2 ve daha az,	40	17,62
Öğretmen olarak çalışma süresi	2-5 yıl	49	21,59
	5-10 yıl	59	25,99
	10 ve üzeri	79	34,80

Araştırmada veri toplama aracı olarak Gür-Erdoğan ve Arsal (2016) tarafından geliştirilen beşli likert tipinde 17 maddeye sahip Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği (YBÖEÖ) ve Uğurlu (2014) tarafından geliştirilen beşli likert tipinde 25 maddeden oluşan İnfomal İletişim Ölçeği (İİÖ) kullanılmıştır.

Verilerin analizi aşamasında öncelikle verilerin normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Verilerin normal dağılım göstermediği belirlenmiş ve cinsiyet, medeni durum ve yaşam boyu eğitime devam etme durumlarına göre farklılaşma durumu Mann-Whitney U testi ile incelenirken; yaş düzeyi, öğrenim durumu, öğretim yapılan kademe ve öğretmen olarak çalışılan süre durumlarına göre farklılaşma durumu Kruskal-Wallis testi ile incelenmiştir. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile informal iletişim becerileri değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla ise Spearman Rho korelasyon katsayısı hesaplanmıştır.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Çalışmanın verilerinin analizi sonucunda öncelikle öğretmenlerin informal iletişim becerileri ve yaşam boyu öğrenme eğilimlerine ilişkin betimsel istatistikler hesaplanmış ve Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: İnfomal İletişim Becerileri ve Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	Art. Ort.	Std. Sapma	Medyan	Min.	Max.
İnfomal İletişim	227	3,80	0,55	3,88	2,17	5,00
Yaşam Boyu Öğrenme	227	74,45	7,36	74,00	43,00	85,00

Tablo 2’ye göre, informal iletişim becerileri aritmetik ortalaması 3.80, standart sapma 0.55 ve medyan 3.88 olarak hesaplanmıştır. Yaşam boyu öğrenme eğilimi açısından medyan 74,00, aritmetik ortalama 74,45 ve standart sapma 7,36 görülmüştür. Aritmetik ortalamalara bakıldığında öğretmenlerin çoğunluğunun informal iletişim becerileri için “Katılıyorum”; yaşam boyu öğrenme eğilimi için ise “Kesinlikle Katılıyorum” yanıtına yöneldikleri saptanmıştır.

Bu çalışmada farklı değişkenlerin öğretmenlerin informal iletişim becerileri ve yaşam boyu öğrenme eğilimlerini etkileyip etkilemediği de belirlenmeye çalışılmıştır. Bu değişkenlere yönelik ilk olarak “Öğretmenlerin informal iletişim becerileri ve yaşam boyu öğrenme eğilimleri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Bu doğrultuda Mann-Withney U testi ile kadın ve erkek öğretmenlerin puanları karşılaştırılmış olup Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3: Öğretmenlerin İnfomal İletişim Becerileri ve Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

	Cinssiyet	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
İnfomal İletişim	Kadın	182	115,16	20959,00	3884,00	0,592
	Erkek	45	109,31	4919,00		
Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi	Kadın	182	110,79	20164,50	3511,50	0,138
	Erkek	45	126,97	5713,50		

Tablo 3 incelendiğinde. “İnfomal İletişim” bazında kadın öğretmenlerin sıra ortalamalarının erkek öğretmenlerden fazla olduğu görülmüştür. “Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi” boyutu için; erkek öğretmenlerin sıra ortalamasının fazla olduğu görülmüştür. Bu sıra ortalamaları karşılaştırmak amacıyla yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda infomal iletişim becerilerinde ($U=3884,00$, $p>0,05$) ve yaşam boyu öğrenme eğilimlerinde ($U=3511,50$, $p>0,05$) kadın ve erkek öğretmenlerin puanları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Bu çalışmada ikinci olarak “Öğretmenlerin infomal iletişim becerileri ve yaşam boyu öğrenme eğilimleri yaşa göre farklılık göstermekte midir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Bu doğrultuda Kruskal-Wallis testi ile öğretmenlerin puanları karşılaştırılmış olup Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4: Öğretmenlerin İnfomal İletişim Becerileri ve Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Yaş Açısından Karşılaştırılması

	Yaş	n	Sıra Ort.	Sd.	χ^2	p	Fark
İnfomal İletişim	30 ve daha az	97	111,38	4	5,316	0,256	-
	31-36	61	113,93				
	37-42	35	122,29				
	43-49	25	98,58				
	50 ve üstü	9	153,28				
Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi	30 ve daha az	97	113,12	4	1,677	0,795	-
	31-36	61	113,49				
	37-42	35	114,77				
	43-49	25	108,10				
	50 ve üstü	9	140,28				

Tablo 4 incelendiğinde, “İnfomal İletişim” ve “Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi” boyutları en yüksek 50 yaş ve üstü(sırasıyla 153,28; 140,28) öğretmenlerin, en düşük 43-49 yaş arası (sırasıyla 98,58; 108,10) öğretmenlerin sıra ortalamasının olduğu görülmüştür. Bu sıra ortalamalarını karşılaştırmak amacıyla yapılan Kruskal-Wallis testi

sonucunda informal iletişim becerileri ve yaşam boyu öğrenme eğilimlerinde anlamlı farklılık (sırasıyla $\chi^2(4)=5,316, p>0.05$ ve $\chi^2(4)=1,677, p>0.05$) bulunmamıştır.

Çalışmada üçüncü olarak “Öğretmenlerin informal iletişim becerileri ve yaşam boyu öğrenme eğilimleri medeni durumlarına göre farklılık göstermekte midir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Bu doğrultuda Mann-Whitney U testi ile bekar ve evli öğretmenlerin puanları karşılaştırılmış olup Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5: Öğretmenlerin İnfomal İletişim Becerileri ve Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Medeni Durum Açısından Karşılaştırılması

	Medeni Durum	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
İnfomal İletişim	Bekar	120	109,39	13127,00	5867,00	0,263
	Evli	107	119,17	12751,00		
Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi	Bekar	120	118,15	14178,50	5921,50	0,312
	Evli	107	109,34	11699,50		

Tablo 5 incelendiğinde, “İnfomal İletişim” bazında evli öğretmenlerin sıra ortalamalarının bekar öğretmenlerden fazla olduğu ve “Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi” boyutu için; bekar öğretmenlerin sıra ortalamasının fazla olduğu görülmüştür. Bu sıra ortalamalarını karşılaştırmak amacıyla yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda informal iletişim becerileri ($U=5867,00, p>0,05$) ve yaşam boyu öğrenme eğilimlerinde ($U=5921,50, p>0,05$) evli ve bekar öğretmenlerin puanları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Çalışmada dördüncü olarak “Öğretmenlerin informal iletişim becerileri ve yaşam boyu öğrenme eğilimleri öğrenim durumlarına göre farklılık göstermekte midir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Bu doğrultuda Kruskal-Wallis testi ile öğretmenlerin puanları karşılaştırılmış olup Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6: Öğretmenlerin İnfomal İletişim Becerileri ve Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Öğrenim Durumları Açısından Karşılaştırılması

	Öğr. D.	n	Sıra Ort.	Sd.	χ^2	p	Fark
İnfomal İletişim	Ön lisans	6	112,33	2	9,241	0,010*	Lisansüstü ile Lisans
	Lisans	176	120,83				
	Lisansüstü	45	87,51				
Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi	Ön lisans	6	69,25	2	2,894	0,235	-
	Lisans	176	115,50				
	Lisansüstü	45	114,09				

* $p<0.05$ anlamlı farklılık

Tablo 6 incelendiğinde; ön lisans, lisans ve lisansüstü mezunu öğretmenlerin sıra ortalamalarına sırasıyla; informal iletişim becerileri (112,33; 120,83; 87,51) ve yaşam

boyu öğrenme eğilimi (69,25; 115,50; 114,09) olduğu görülmüştür. Bu sıra ortalamasını karşılamak için Kruskal-Wallis testi yapılmıştır. Buna göre informal iletişim becerileri ($\chi^2(2)=9,241$, $p<0.05$) saptanmıştır. İnfomal iletişim becerileri lisans mezunlarının lehine olduğu görülmüştür. Yaşam boyu öğrenme eğilimi ($\chi^2(2)=2,894$, $p>0.05$) için anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Çalışmada beşinci olarak “Öğretmenlerin informal iletişim becerileri ve yaşam boyu öğrenme eğilimleri öğretim yapılan kademeye göre farklılık göstermekte midir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Bu doğrultuda Kruskal-Wallis testi ile öğretim yapılan kademeye göre öğretmenlerin puanları karşılaştırılmış olup Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7: Öğretmenlerin İnfomal İletişim Becerileri ve Yaşam boyu Öğrenme Eğilimlerinin Öğretim Yapılan Kademeye Göre Karşılaştırılması

	Kademe	n	Sıra Ort.	Sd.	χ^2	p	Fark
İnfomal İletişim	Okul Öncesi	39	106,69	3	2,611	0,456	-
	İlkokul	60	123,90				
	Ortaokul	63	107,06				
	Lise	65	115,97				
Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi	Okul Öncesi	39	109,65	3	0,770	0,857	-
	İlkokul	60	110,38				
	Ortaokul	63	119,25				
	Lise	65	114,86				

Tablo 7 incelendiğinde “İnfomal İletişim” ve “Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi” en düşük sıra ortalaması okul öncesi öğretmenlerinde (sırasıyla 106,69; 109,65) olduğu görülmüştür. En yüksek sıra ortalamasının; İnfomal iletişim becerileri için ilkokul öğretmenlerinde (123,90), Yaşam boyu öğrenme eğilimi için ortaokul öğretmenlerinde (119,25) olduğu saptanmıştır.

Sıra ortalamalarında çıkan bu farklılığın karşılaştırmak amacıyla yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçlarına göre öğretim yapılan kademe açısından informal iletişim becerileri ($\chi^2(3) = 2,611$, $p>0,05$) ve yaşam boyu öğrenme eğilimi ($\chi^2(3)=0,770$, $p>0.05$) düzeyinde anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Çalışmada altıncı olarak “Öğretmenlerin informal iletişim becerileri ve yaşam boyu öğrenme eğilimleri çalışma süresine göre farklılık göstermekte midir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Bu doğrultuda Kruskal-Wallis testi ile çalışma süresine göre öğretmenlerin puanları karşılaştırılmış olup Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8: Öğretmenlerin İnfomal İletişim Becerilerinin ve Yaşam botu Öğrenme Eğilimlerinin Öğretmen Olarak Çalışma Süresine Göre Karşılaştırılması

	Çalışma S.	N	Sıra Ort.	S.d.	χ^2	p	Fark
İnfomal İletişim	2 ve daha az	40	101,44	3	6,478	0,091	-
	2-5 yıl	49	123,59				
	5-10 yıl	59	101,36				
	10 ve üzeri	79	123,85				
Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi	2 ve daha az	40	118,59	3	4,288	0,232	-
	2-5 yıl	49	119,71				
	5-10 yıl	59	98,82				
	10 ve üzeri	79	119,47				

Tablo 8 incelendiğinde “İnfomal İletişim” ve “Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi” 5-10 yıl arasında çalışan (sırayla 101,36; 98,82) öğretmenlerin sıra ortalamalarının en düşük olduğu görülmüştür. En yüksek sıra ortalaması; infomal iletişim becerileri için 10 yıl ve üzeri (123,85) görev yapan öğretmenlerken, yaşam boyu öğrenme eğilimi için 2-5 yıl arası (119,71) görev yapan öğretmenler olduğu bulunmuştur. Bu sıra ortalamalarını karşılaştırmak amacıyla yapılan Kruskal-Wallis testi infomal iletişim becerileri ve yaşam boyu öğrenme eğilimi (sırayla $\chi^2(3)=6,478$, $p>0.05$; $\chi^2(3)=4,288$, $p>0.05$) boyutu için anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Çalışmada yedinci olarak “Öğretmenlerin infomal iletişim becerileri ve yaşam boyu öğrenme eğilimleri yaşam boyu eğitime katılımı açısından farklılık göstermekte midir? sorusuna yanıt aranmıştır. Bu kapsamda katılım durumunu karşılaştırmak amacıyla Mann-Whitney U testi yapılmış ve bu teste ilişkin sonuçlar Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9: Öğretmenlerin İnfomal İletişim Becerileri ve Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Yaşam Boyu Eğitime Dâhil Olma Durumuna Göre Karşılaştırılması

	Katılım	n	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
İnfomal İletişim	Evet	216	115,43	24932,00	880,00	0,147
	Hayır	11	86,00	946,00		
Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi	Evet	216	116,08	25074,00	738,00	0,034*
	Hayır	11	73,09	804,00		

* $p<0.05$ anlamlı farklılık

Tablo 9 incelendiğinde “İnfomal İletişim” ve “Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi” boyutunda yaşam boyu öğrenmeye katılımı evet seçen öğretmenlerin sıra ortalamalarının hayır seçen öğretmenlerden fazla olduğu görülmüştür. Bu sıra ortalamalarını karşılaştırmak amacıyla yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda İnfomal İletişim becerileri ($U=880,00$, $p>0,05$) evet ve hayır diyen öğretmenlerin puanları arasında

anlamli farklılık bulunmamıştır. Yaşam boyu öğrenme eğilimi ($U=738,00$, $p<0.05$), anlamli farklılık bulunmuştur. Bu durum yaşam boyu öğrenme eğilimi açısından katılım durumunun evet olduğu yönündedir.

Bu çalışmanın ana problemi “Öğretmenlerin informal iletişim becerileri ile yaşam boyu eğilimleri arasındaki anlamli ilişki var mıdır?” şeklindedir. Bu ilişkiyi incelemek için öğretmenlerin informal iletişim becerileri ve yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında Spearman Rho korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Buna ilişkin veriler Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10: Öğretmenlerin İnfomal İletişim Becerileri ve Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Arasındaki İlişki

	İnfomal İletişim Becerisi	Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi
İnfomal İletişim	1	0.313*
Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi	0.313*	1

* $p<0.01$ anlamli ilişki

Tablo 10 incelendiğinde, yaşam boyu öğrenme eğilimi ile informal iletişim becerilerini istatistiksel olarak pozitif yönlü orta düzeyde anlamli ($r_s=0.313$, $p<0.01$) ilişkinin olduğu saptanmıştır (Büyüköztürk, 2016). Araştırmanın probleminin ana değişkeni yaşam boyu öğrenme eğilimi ile informal iletişim becerileri arasındaki ilişkidir.

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın ana problem, informal iletişim düzeyinin yaşam boyu öğrenme eğilimi üzerine ilişki olup olmadığı vurgulamaktadır. Bu problem ve alt problemler doğrultusunda ele alınmıştır. Öğretmenler informal iletişim düzeyi ölçeğinin “Katılıyorum” ağırlıklı olarak işaretlenmiştir. Öğretmenler okul ortamında bilgi edindikleri, eğlendikleri ve arkadaş edindikleri sonucu elde edilmiştir. Öğretmenlerin informal iletişim düzeylerinin; cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim yapılan kademe, çalışma süresi ve yaşam boyu eğitime dahil olma değişkenine göre farklılaşmamaktadır. Öğrenim durumu değişkeni açısından lisanüstü ve lisans mezunu öğretmenler arasında fark vardır. Bu fark lisans mezunu öğretmenlerin okul ortamında bilgi edinmeleri ve okul çevresiyle eğlenmelerinin lisanüstü mezunu öğretmenlere göre daha fazladır.

Öğretmenler yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeğinin “Kesinlikle katılıyorum” ağırlıklı olarak işaretlendiği yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin pozitif doğrultuda olduğunu saptamıştır. Buna göre bilgi öğrenmekten haz aldıkları ve mesleki gelişime önem verdikleri söylenebilir. Literatür baktığımızda yaşam boyu öğrenme eğilimini öğretmen örneklemleriyle inceleyen Ayaz’ın (2016), araştırmasında, yaşam boyu öğrenme eğilimleri açısından öğretmenlerin üst seviyede olduğu ve öğrenme için şart olan güdüleme, azim, heves ve araştırma yapma arzusuna sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Yeniliklere açık olmaları ve bunun için gayret göstermeleri de yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin üst seviyede olmasının sonuçlarındandır.

Yaşam boyu öğrenme eğilimi; yaş, medeni durum, öğrenim durumu, öğretim yapılan kademe ve çalışma süresi değişkenleri açısından farklılık yoktur. Bu durum yaşam boyu öğrenme beşikten mezara devam ettiği gerçeğini önümüze sermektedir.

Cinsiyet değişkeni yaşam boyu öğrenme eğilimine göre farklılaşmamaktadır. Tunca ve diğerleri (2015), Savuran (2014) araştırmalarında bu çalışmada elde edilen bulguların destekler nitelikte cinsiyet değişkeninin yaşam boyu öğrenme eğiliminin farklılaşmadığını dile getirmişlerdir.

Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme dahil olma isteğine baktığımızda; yaşam boyu öğrenme eğilimi evet diyenler hayır diyenlere göre fazla olduğu saptanmıştır. Bu da öğretmenlerin mesleki ilerlemeye önem verdikleri sonucunu ulaştırılmıştır. İnavasyon, eleştirel düşünmede, mesleki yetersizlik fark edip bunu gidermede istekli olduğu, hizmet içi kurslara katıldıkları söylenebilir. Litaratür baktığımızda Atacanlı (2007) bireysel ve mesleki gelişim ile ilgili çalışmalara katılma güdüsünün, yaşam boyu öğrenme düzeyini arttırdığı ya da yaşam boyu öğrenme düzeyi üst seviyede olanların bu tür çalışmalara katılmaya daha motivasyonlu oldukları, bu çalışmaların yaşam boyu öğrenme sürecinde önemli olduğu tespit edilmiştir. Yaşam boyu öğrenme eğilimi ile informal iletişim pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı ilişkinin olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada elde edilen sonuca göre informal iletişim düzeyi artıkça öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimi artmaktadır. Okullar öğretmenlerin zamanlarını geçirdikleri sosyal ve kişisel gelişimlerini destekleyen ortamlardır. Öğretmenlerin yenilikleri takip etmesi, kendini geliştirmesi informal iletişim yeri önemlidir.

Araştırmada elde edilen sonuç alan yazı bakıldığında birebir bu iki değişken arasında inceleyen çalışmaya rastlanmamıştır. Alan taramasına baktığımızda Atacanlı (2007), Göçer, (2016) ve Gününç ve diğerleri (2012) kendini gerçekleştirmenin yaşam boyu öğrenmeye önemli olduğunu, yaşam boyu öğrenmenin bireyin yaşam doyumunu artırdığı vurgu yapılmıştır (Göçer, 2016; Gününç ve diğerleri, 2012; Atacanlı,2007).

İlerde yapılacak çalışmalarda bu iki değişken türünde öğrenciler ve diğer meslek grupları örnekleminde incelenebilir. Türkiye'deki 7 farklı bölgeden öğretmenlerle bu iki değişkenin yaşadığı yere göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenebilir.

REFERENCES

- Arslan, N. (2018). Öğretmenlerin informal iletişim düzeylerinin örgütsel sinizm ile ilişkisi (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi" nden edinilmiştir (Tez No: 530247).
- Atacanlı, M.F. (2007). Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin öğrenme tercihi değerlendirme (LPA)ölçeği aracılığıyla yaşam boyu öğrenme davranışının yıllara göre değişiminin araştırılması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ay, D. (2016). Öğretmenlerin kişilerarası öz yeterlikleri ve informal iletişimleri: bir karma yöntem çalışması (tokat ili örneği) (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi" nden edinilmiştir (Tez No: 440557).
- Ayaz, C. (2016). Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi (Mardin ili örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Aytekin, H. (2020). İnsan ilişkileri ve iletişim (6. Bs.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Boztepe, Ö., & Demirtaş, Z. (2018). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme ve iletişim memnuniyet düzeylerinin incelenmesi. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 8(2), 327-335.
- Büyüköztürk, Ş. (2016). Veri analizi el kitabı (22. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018).
- Bilimsel araştırma yöntemleri (24. bs.). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk Ş., Çokluk, Ö., Köklü, N. (2013). Sosyal Bilimler İçin İstatistik (12.bs.). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demiray, U. (2019). Etkili iletişim. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık. doi:14527/9786050022186
- Erdoğan, D. G., & Arsal, Z. (2016). Hayat boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinin (LLLTS) gelişimi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Dergisi, 6(1), 114-122.
- Ergin, A. (2020). Eğitimde etkili iletişim (8. bs.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Evans, J. D. (1996). Straightforward statistics for the behavioral sciences. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole Publishing.
- IBM Corp. Released 2016. IBM SPSS Statistics for Windows, Version 24.0. Armonk, NY: IBM Corp.
- Kaya, A. (2020). İnsan ilişkileri ve iletişim. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık. doi:10,14527/9786052414507
- Koçel, T. (2005). İşletme yöneticiliği (10. bs.). İstanbul: Arıkan Basım Yayım Dağıtım.
- Özbolat, G. (2018). Çalışan sesliliği ile iletişim doyumu arasındaki ilişkide informal iletişim kanallarının ve cinsiyetin düzenleyici etkisi. (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi" nden edinilmiştir (Tez No: 440557).
- Sabuncuoğlu, Z., & Tüz M. (2008). Örgütsel Psikoloji (4. bs.). Bursa: Alfa Aktuel Basım Yayın Dağıtım.
- Savuran, Y. (2014). Life-long learning competencies of prospective English language teachers in comparison with their mentors. Master thesis, Hacettepe University Graduate School of Educational Sciences.
- Sarı, B. (2019). Örgütsel sessizliğin informal iletişime etkisi: bir kamu hastane örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi" nden edinilmiştir (Tez No: 622896).
- Sehgal, M. K. & Khetarpal, V. (2008). Business communication. New Delhi: Excel Books.
- Tunca, N., Şahin, S. A., & Aydın, Ö. (2015). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11(2).
- Uğurlu, C. (2014). İnfomal iletişim ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 15(3), 83-100.
- Ulukan, H. (2017). Yönetim tarzlarının beden eğitimi ve spor yüksekokullarındaki informal iletişim kanallarına etkisi. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi" nden edinilmiştir (Tez No: 454681).
- Yıldırım, M. B. B. Öğretmenlerin çok kültürlü kişilik özellikleri ve informal iletişim. (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi" nden edinilmiştir (Tez No: 515198).